

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 13/2019-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. januára 2019 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED]

[REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Branislavom Drgoňom, Jesenského 2, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 6 T 56/2017 a uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 Tos 126/2018 z 15. novembra 2018 a jemu predchádzajúcim postupom a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. decembra 2018 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 T 56/2017 (ďalej len „napadnuté konanie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 Tos 126/2018 z 15. novembra 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“) a jemu predchádzajúcim postupom.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, Národnej kriminálnej agentúry, národnej proti zločineckej jednotky, expozitúry Bratislava, ČVS: PPZ-578/NKA-PZ-BA-2016 z 12. júna 2017 bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie pre zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi. Uznesením okresného súdu z 15. júna 2017 bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku s tým, že väzba začala 12. júna 2017 o 11.40 h. Sťažovateľ sa prostredníctvom svojho obhajcu žiadosťou z 21. septembra 2018 domáhal prepustenia z väzby na slobodu alternatívne so žiadosťou o nahradenie väzby písomným sľubom a zárukou dôveryhodnej osoby. Okresný súd uznesením z 23. októbra 2018 rozhodol o zamietnutí danej žiadosti, neprijatí ponuky prevzatia záruky, neprijatí sťažovateľovho písomného sľubu a zamietnutí návrhu na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka. Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ na mieste sťažnosť, ktorá bolo písomne doplnená 8. novembra 2018, pričom v doplnení sťažnosti obhajca sťažovateľa podrobne reagoval na písomné odôvodnenie sťažnosťou napadnutého uznesenia a tam uvedené dôvody zamietnutia jeho žiadosti. Obhajcovi sťažovateľa bolo 21. novembra 2018 doručené napadnuté uznesenie krajského súdu, ktorým sťažnosť zamietol.

3. Podľa názoru sťažovateľa v odôvodnení napadnutého uznesenia krajského súdu nereagoval krajský súd na žiaden z argumentov uvedených v písomnom doplnení odôvodnenia sťažnosti, naopak, v napadnutom uznesení krajského súdu sa uvádza, že ani sťažovateľ samostatne, ani jeho obhajca sťažnosť písomne neodôvodnili do dňa konania neverejného zasadnutia krajského súdu. Takéto konštatovanie sa podľa sťažovateľa zjavne nezakladá na pravde, ale implikuje, že buď krajský súd nevychádzal dôsledne z obsahu

trestného spisu alebo že okresný súd nekonal vo väzobnej veci bezodkladne a nezabezpečil, aby bolo písomné odôvodnenie sťažnosti doručené bez zbytočného odkladu krajskému súdu, ani krajskému súdu neoznámil, že odôvodnenie sťažnosti bolo zo strany obhajcu sťažovateľa doručené. Medzi podaním písomného odôvodnenia sťažnosti a vydaním napadnutého uznesenia krajského súdu uplynulo sedem dní, počas ktorých nedošlo medzi súdmi sídliacimi v tej istej súdnej budove k doručeniu písomného odôvodnenia sťažnosti. Sťažovateľ ďalej konštatoval, že odôvodnenie jeho sťažnosti zrejme nebolo krajskému súdu doručené ani do 28. novembra 2018, keď krajský súd rozhodoval o sťažnosti zúčastnenej osoby proti tomu istému uzneseniu, keďže aj v odôvodnení tohto rozhodnutia krajského súdu krajský súd opäť len konštatuje, že ani sťažovateľ, ani jeho obhajca sťažnosť písomne neodôvodnili.

4. Sťažovateľ zhodnotil, že odôvodnenie uznesenia, najmä ak sa rozhoduje v takej vážnej veci, ako je obmedzenie osobnej slobody, by nemalo obsahovať nepravdivé zistenia. Podľa sťažovateľa je objektívne nepravdivé konštatovanie krajského súdu, že do dňa konania neverejného zasadnutia, na ktorom sa rozhodlo o jeho sťažnosti, nebola sťažnosť písomne odôvodnená, keďže odôvodnenie sťažnosti bolo podané osobne 8. novembra 2018. Takéto nepravdivé skutkové výroky vykonávateľa súdnej moci prirodzene vplývajú negatívne okrem iného aj na dôveru medzi obžalovaným a jeho obhajcom, čo je neprípustným zásahom do vzťahu medzi advokátom a klientom.

5. Na základe uvedeného skutkového stavu sa sťažovateľ domnieva, že okresný súd a krajský súd mali porušiť označené práva, a to tým, že sťažovateľovi nebolo umožnené účinne reagovať na argumenty okresného súdu podrobnejšie rozvedené až v písomnom vyhotovení napadnutého uznesenia, keďže písomným odôvodnením sťažnosti podaným bezodkladne po doručení písomného vyhotovenia uznesenia sa krajský súd vôbec nezaoberal, resp. sa z dôvodov na strane súdov nemohol zaoberať.

6. Vo veci tiež krajský súd rozhodol na neverejnom zasadnutí bez umožnenia prítomnosti sťažovateľa a prítomnosti jeho obhajcu, hoci Trestný poriadok v § 302 ods. 2 dáva možnosť predsedovi senátu umožniť obvinenému a obhajcovi účasť na neverejnom

zasadnutí pri rozhodovaní o väzbe, resp. rozhodovaní o sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe, za ktoré sa považuje podľa § 72 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku aj rozhodovanie o žiadosti o prepustenie z väzby. Sťažovateľ poukázal na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 307/2011 zo 14. decembra 2011, kde ústavný súd v obdobnej veci rozhodol o porušení práva na spravodlivý proces a o porušení základného práva na súdnu ochranu sťažovateľov, pričom poukázal na to, že odvolací súd mal ponechať sťažovateľom priestor na obhajobu po tom, ako sa mohli zoznámiť s písomným odôvodnením, a to tak, že im mal oznámiť termín neverejného zasadnutia, aby do jeho konania uviedli v písomnej forme všetky výhrady a námietky.

7. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie vo veci samej rozhodol takto:

„1. Právo [REDAKOVANÉ] práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 6T/56/2017 porušené boli.

2. Právo [REDAKOVANÉ] práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp.zn. 2Tos/126/2018, porušené boli. Ústavný Súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave č.k. 1 Tos/126/2018 zo dňa 15.11,2018 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva [REDAKOVANÉ] primerané finančné zadostučinenie v sume 1 000 € (slovom jeden tisíc eur), ktoré sú mu Okresný súd Bratislava I a Krajský súd v Bratislave povinní zaplatiť spoločne a nerozdielne do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva [REDAKOVANÉ] náhradu trov právneho zastúpenia, ktoré sú Okresný súd Bratislava la Krajský súd v Bratislave povinní zaplatiť spoločne a nerozdielne na účet právneho zástupcu sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

K namietanému porušeniu označených práv postupom okresného súdu

10. Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy je zrejmé, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, je založená na základe princípu subsidiarity. Subsidiarita právomoci ústavného súdu znamená, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa mohol domôcť ochrany svojho základného práva alebo slobody využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov pred iným orgánom verejnej moci, odmietne takúto sťažnosť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na prerokovanie (mutatis mutandis napr. I. ÚS 103/02, I. ÚS 269/06). Na základe

už uvedeného je zrejmé, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa namietaným porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (mutatis mutandis I. ÚS 78/99). Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľa je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta, a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (I. ÚS 36/96).

11. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ využil svoje právo podať sťažnosť proti postupu okresného súdu, o ktorej bol oprávnený rozhodnúť krajský súd. Z toho vyplýva, že sťažovateľ v uvedenom prípade využil účinný právny prostriedok na ochranu svojho základného práva, a teda právomoc ústavného súdu je v týchto prípadoch vylúčená.

12. Nadväzujúc na uvedené ústavný súd konštatuje, že vo vzťahu k časti sťažnosti smerujúcej proti postupu okresného súdu je preto daný dôvod na odmietnutie sťažnosti pre nedostatok právomoci ústavného súdu, keďže jeho preskúmanie bolo v právomoci krajského súdu v rámci odvolacieho konania.

K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením krajského súdu a jemu predchádzajúcim postupom

13. Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy. Návrh musí podpísať navrhovateľ (navrhovatelia) alebo jeho (ich) zástupca.

14. Podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone.

15. Podľa § 50 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 20 musí obsahovať označenie,

- a) ktoré základné práva alebo slobody sa podľa tvrdenia sťažovateľa porušili,
- b) právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým sa porušili základné práva alebo slobody,
- c) proti komu sťažnosť smeruje.

16. Podľa § 50 ods. 2 zákona o ústavnom súde k sťažnosti sa pripojí kópia právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo dôkaz o inom zásahu.

17. Ústavný súd má v ústave a v zákone o ústavnom súde presne definované právomoci, uplatnenie ktorých je viazané na splnenie viacerých formálnych aj vecných náležitostí návrhu na začatie konania (čl. 127 ods. 1 ústavy, § 20 a § 50 zákona o ústavnom súde). Zároveň zdôrazňuje, že viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania osobitne platí v prípadoch, v ktorých osoby požadujúce ochranu svojich základných práv a slobôd sú zastúpené advokátom.

18. S poukazom na už citované ústavný súd konštatuje, že hoci sťažovateľ doručil prostredníctvom kvalifikovaného právneho zástupcu sťažnosť, v ktorej uviedol, proti akému rozhodnutiu sťažnosť smeruje, napadnuté uznesenie krajského súdu, ktorým malo dôjsť k zásahu do sťažovateľom označených práv, však ústavnému súdu nedoručil.

19. V súvislosti s uvedeným nedostatkom ústavný súd pripomína, že tento nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (napr. IV. ÚS 77/08, I. ÚS 368/2010, III. ÚS 357/2010, I. ÚS 162/2010, IV. ÚS 234/2010, III. ÚS 206/2010, IV. ÚS 159/2010, IV. ÚS 213/2010, IV. ÚS 134/2010). V tejto súvislosti ústavný súd už vo svojom uznesení sp. zn. II. ÚS 117/05 z 11. mája 2005 uviedol: „Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení

neskorších predpisov advokát je povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom.“ Aj v tomto ohľade naďalej zostáva v platnosti zásada „vigilantibus iura scripta sunt“, t. j. bdelym patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé (napr. advokáta).

20. Vzhľadom na uvedené ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol sťažnosť sťažovateľa v danej časti pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

21. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa nezaoberal, keďže ich posudzovanie predpokladá konštatovanie porušenia označených práv.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. januára 2019